

มิติเชิงสังคมของพฤติกรรมการเล่นหวยใต้ดินในประเทศไทย

Social Dimensions of Underground Lottery Wagering in Thailand

เฉลิมพงษ์ พงษ์ประชา¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม กับการซื้อหวยใต้ดินของประชาชน โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 7,900 กลุ่มตัวอย่างทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสมการถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) พบว่า หวยใต้ดินได้สร้างความเหลื่อมล้ำในสังคม มากกว่าที่สังคมจะตระหนัก กล่าวคือ ประชาชนในภาคอีสานซึ่งเป็นภาคที่มีรายได้ต่อหัวต่ำที่สุดในประเทศ ได้ใช้จ่ายเงินเพื่อการเล่นหวยใต้ดินเป็นสัดส่วนของเงินรายได้ที่สูงกว่าประชาชนในภาคอื่น ๆ เพศหญิงซึ่งเป็นเพศที่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่ำกว่าเพศชายซื้อหวยใต้ดินในสัดส่วนของเงินรายได้สูงกว่าเพศชาย ผู้ที่ยังคงอยู่กับคู่สมรสซึ่งต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูครอบครัวใช้เงินรายได้เพื่อซื้อหวยใต้ดินสูงกว่าคนโสดหรืออยู่ตามลำพัง ผู้ที่มีการศึกษาดต่ำกว่าชั้นมัธยมจะใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อหวยใต้ดินเป็นสัดส่วนของเงินรายได้ที่สูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นมัธยม ผู้ที่มีรายได้น้อยได้ใช้เงินเพื่อซื้อหวยใต้ดินเป็นสัดส่วนของรายได้ที่สูงกว่าผู้ที่มีรายได้สูง และข้าราชการซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้น้อยกว่าอาชีพอื่น ได้ใช้เงินไปเพื่อซื้อหวยใต้ดินมากกว่าอาชีพอื่น

Abstract

Relying on a nationally selected sample of 7,900 persons aged 18 and above, this study tests the effect of demographic, economic and social variables on the propensity to wager on the underground lottery. Using the method of logistic regression, the study indicates that the underground lottery has brought more social inequality than we previously realized. In this study, we found that people in the northeast region (Isaan), who have endured the lowest per capita income for so long, spent the highest proportion of their income on the underground lottery. Females, who on average earn a lower income than their male counterparts, also spent a greater proportion of their income on this form of lottery. Those who are married, living with a spouse, and are the primary

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

bread winners also spend proportionately more, as do people who finished less than a secondary education and those, in general, with a low income.

คำสำคัญ: หวยใต้ดิน ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

Keywords: Underground lottery, Social inequality

บทนำ

เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า คนไทยนิยมเล่นการพนันมาโดยตลอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และการพนันยังเป็นกิจกรรมที่มีมาคู่กับคนทุกชนชั้น มีการสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง การพนันเป็นส่วนหนึ่งของความบันเทิง รวมถึงการนำการพนันมาผนวกกับการแข่งขันและการละเล่น เช่น การแข่งขันชกมวยต่อสู้ กระบี่กระบอง แข่งเรือ ก็จะมีการพนันขึ้นต่อกันตลอดเวลา อีกทั้งยังมีวิวัฒนาการไปเรื่อย มีการพนันขึ้นต่อในเรื่องการต่อสู้ของปลาหรือกัดปลากัด การชนนก การชนไก่ ตามบ่อนไก่ต่าง ๆ การแข่งขันวิ่งควาย การแข่งวิ่งม้า การชนโค เป็นต้น

สำหรับผู้ที่เล่นการพนันนั้น เราสามารถพบได้ทุกเพศ ทุกวัย ที่มีพฤติกรรมการเล่นการพนัน เพราะการพนันเป็นพฤติกรรมที่แพร่หลายยากที่จะควบคุมทั้งที่ก่อให้เกิดผลร้ายต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม หากติดเป็นนิสัยและมีผลทำให้บุคคลขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ไม่สนใจในการประกอบอาชีพ และเกิดปัญหาการลักทรัพย์และขโมยของขึ้นในสังคม อย่างที่ปรากฏเป็นข่าวตลอดมา ทั้งนี้ นวลน้อย ตรีรัตน์ (2543) ได้กล่าวว่า จากการที่รัฐบาลได้มีนโยบายปราบปรามผู้มีอิทธิพล โดยมีการจัดประเภทออกเป็น 15 กลุ่ม การค้าหวยใต้ดิน ถือเป็นหนึ่งใน 15 กลุ่มที่จะต้องปราบปรามการพนันหวยใต้ดิน เป็นข้อถกเถียงนานแล้วในสังคมว่าควรจัดการอย่างไร

การเล่นหวยเริ่มกันครั้งแรกในประเทศจีน และแพร่ขยายมาในประเทศไทย ประมาณ ปี พ.ศ. 2378 ตรงกับในสมัยรัชการที่ 3 ได้มีพระบรมราชานุญาต ให้มีการเล่นหวย ก.ข. เพื่อแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจที่ตกต่ำ เกิดปัญหาข้าวขาดแคลนแพง เงินทองหายาก ประชาชนพากันเก็บเงินไว้ ไม่นำเงินมาใช้จ่าย ดังนั้นเมื่อมีหวย ก.ข. ประชาชนได้นำเงินออกมาใช้มากขึ้น เงินได้สะพัด และรัฐเก็บภาษีมาบำรุงบ้านเมืองได้มากขึ้น พร้อมทั้งมีหลักประกันว่าหวย ก.ข. เป็นการพนันเสี่ยงโชค ที่ถูกต้องตามกฎหมาย ความนิยมในการเล่นหวย ก.ข. ได้แพร่หลาย จากเดิมที่เล่นเฉพาะในกรุงเทพฯ ต่อมาได้ขยายไปสู่ต่างจังหวัด ทำให้มีรายได้เข้าพระคลังหลวง เป็นจำนวนมาก (เด่นเดือน เหลืองแข็ง, 2538)

ต่อมาเมื่อประเทศไทยมีการก่อตั้งกองสลากกินแบ่งรัฐบาลขึ้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2482 (อนุก นาวิกมูล, 2531) จึงได้เกิดการเล่นหวยใต้ดินขึ้น โดยยึดเอาสลากกินแบ่งของรัฐบาล เป็นรูปแบบพื้นฐาน โดยใช้เลข 3 ตัว และ 2 ตัว ของรางวัลที่ 1 และเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ที่ออกเป็นปกติควบคู่ไปด้วยกัน หวยใต้ดิน จึงเป็นที่นิยมเล่นอย่างแพร่หลายในสังคมไทย เพราะมีวิธีการเล่น

ง่ายกว่าการซื้อขาย ก.ข. การซื้อขายเป็นไปอย่างสะดวกได้ง่ายและเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปทั้งในชุมชนและสถานที่ทำงาน (พีรสิทธิ์ คำวนศิลป์, ศุวฉนกร วงศ์ธนสุ และธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา, 2557)

กล่าวกันว่าการเล่นหวยใต้ดินที่แพร่หลายอย่างมากในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา ทำให้แทบไม่มีใครไทยคนใดที่ไม่รู้จักหวยใต้ดิน และแทบไม่มีใครไม่รู้ว่า ถ้าต้องการจะซื้อหวยใต้ดินจะไปซื้อกับใครที่ไหน อย่างไร และมีการเล่นกันทุกกลุ่มชนชั้นของสังคมทั่วประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าหวยใต้ดินไม่เพียงเป็นการพนันที่มีคนเข้ามาเล่นมากเท่านั้น แต่ยังเป็นการพนันที่มีคนเข้ามาเกี่ยวข้องในฐานะคนขายหรือคนเดินโพน มากกว่าการพนันประเภทอื่น ๆ ในช่วงหลังเจ้ามือรับแทงหวยใต้ดินมีการพัฒนาการดำเนินการเพื่อสะดวกต่อการรับซื้อกับผู้แทงหวยใต้ดิน โดยมีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการเป็นช่องทางในการรับแทงหวย เช่น เครื่องแฟกซ์ คอมพิวเตอร์เครือข่าย โปรแกรมไลน์บนโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น เพื่อช่วยในการจัดการมากขึ้น ทำให้เกิดความคล่องตัว สามารถยืดเวลาการรับแทงหวยใต้ดินมากขึ้น

สำหรับปัญหาหวยใต้ดินและปัญหาผู้มีอิทธิพลนั้น เนื่องจากหวยใต้ดินเป็นการพนันที่มีวงเงินที่เกี่ยวข้องในมูลค่าที่สูงมาก จากการศึกษาของ สังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ (2546) ระบุว่า ในปี พ.ศ. 2544 มีผู้เล่นหวยใต้ดินทั่วประเทศสูงถึง 23.7 ล้านคน การศึกษาดังกล่าวได้ระบุอีกด้วยว่า วงเงินจากกิจกรรมค้าหวยใต้ดินในช่วงเวลาดังกล่าว มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 92,000 ล้านบาทต่อปี หรืออาจจะสูงถึง 542,000 ล้านบาท ถ้าเป็นส่วนหนึ่งจากการขายหวยใต้ดินกลายเป็นส่วนให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้มีอิทธิพลเหนือกว่าเจ้ามือหวยมากกว่าปีละ 11,000 ล้านบาท นอกจากนั้น การพนันหวยใต้ดินยังเป็นธุรกิจที่ไม่ต้องจ่ายภาษีแต่อย่างใด มีการจัดตั้งเครือข่ายการขายและการจัดเก็บรายได้อย่างกว้างขวาง มีความยืดหยุ่นสูง ทำให้ธุรกิจหวยใต้ดินสามารถขยายเครือข่ายได้อย่างเป็นระบบ มีทั้งเจ้ามือรายย่อยในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ เจ้ามือรายกลางและรายใหญ่ ซึ่งมีการรับแทงหวยในหลายจังหวัด เจ้ามือรายกลางและรายใหญ่สามารถอาศัยเงินรายได้จากการขายหวยใต้ดินไปสร้างฐานอำนาจ ทั้งทางการเมืองเศรษฐกิจ และกลายเป็นผู้กว้างขวางในสังคม

ในสมัยรัฐบาล ฯพณฯ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 เพื่อนำหวยใต้ดินมาเป็นหวยบนดิน (ฉลากเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัว) หวยบนดิน มีวิธีการเล่นและการจ่ายเงินรางวัล ที่จูงใจมากกว่าสลากกินแบ่งของรัฐบาล และยังเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการปราบหวยใต้ดินให้ลดน้อยลง ทั้งนี้ด้วยความเชื่อที่ว่า การนำหวยใต้ดินมาอยู่บนดินโดยรัฐรับเป็นเจ้าของนั้นจะสามารถกำจัดหวยใต้ดินที่ผิดกฎหมาย และจะทำให้รัฐบาลเป็นผู้ได้รับกำไรจากการจำหน่ายหวย ซึ่งก่อนหน้านี้เงินกำไรส่วนนี้ตกเป็นของเจ้ามือหวยใต้ดิน และผู้มีอิทธิพลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ทั้งที่เป็นปัญหาของสังคม หวยบนดินเป็นธุรกิจที่ถูกกฎหมายส่งผลให้รัฐบาลมีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถนำไปใช้ในกิจการสวัสดิการสังคม บรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน คนยากจน ในด้านการศึกษา การแพทย์ สังคม และสาธารณสุขประโยชน์

ภายหลังจากการขายหวยบนดินโดยกองสลากกินแบ่งรัฐบาล พบว่า มีผู้ซื้อหวยบนดินจำนวนประมาณ 23 ล้านคน (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2550) กลุ่มผู้ซื้อหวยเหล่านี้กระจายอยู่ในทุกหนทุกแห่ง ทั้งในเมืองหลวงและเขตชนบท ทั้งในและนอกเขตเทศบาล (นพพันธ์ วรรณเทพสกุล, 2554) พบจำนวนผู้เล่นหวยบนดินสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความนิยมซื้อหวยบนดินต่ำกว่าภาคอื่น ๆ (เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์, 2549) ในขณะเดียวกันจากการสำรวจของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2554) ในปี พ.ศ. 2554 พบว่า ภาคอีสานและภาคใต้เป็นเพียง 2 ภูมิภาคที่มีจำนวนผู้เล่นหวยใต้ดินมากกว่าสลากกินแบ่งรัฐบาล และมากกว่าในภูมิภาคอื่น ๆ

ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ได้มีการยกเลิกการขายหวยบนดิน จึงทำให้หวยใต้ดินกลับมาขายกันอย่างแพร่หลายอีกครั้ง ดังข้อมูลที่ได้จากการศึกษาของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2554) พบว่า หลังจากยกเลิกหวยบนดิน มีผู้เล่นหวยใต้ดินสูงถึงร้อยละ 61.3 ของประชากรที่มีประสบการณ์เล่นการพนันในรอบ 6 เดือนก่อนหน้าวันสำรวจข้อมูล เจ้ามือหวยใต้ดินหรือผู้มีอิทธิพลจึงมีรายได้จากการขายหวยใต้ดินอีกครั้ง และจากตัวเลขของ ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (2545) ได้มีการคาดประมาณว่าประชาชนผู้เล่นหวยใต้ดินเสียเงินมากถึง 162,600 ล้านบาทต่อปี ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ

นอกจากนี้พฤติกรรมการเสี่ยงโชคด้วยวิธีการซื้อหวยใต้ดินของกลุ่มผู้ที่มีรายได้ไม่น้อยกว่าคือ ในหมู่ผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน จะเคยซื้อหวยใต้ดินมากกว่าผู้ที่มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาท เมื่อวิเคราะห์โดยใช้ตัวเลขของการซื้อหวยใต้ดินเป็นประจักษ์พบพบว่า กลุ่มที่มีการซื้อหวยใต้ดินสูงสุดคือกลุ่มรายได้ที่มีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป (พิรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และคณะ, 2557) และกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยจะจ่ายเงินในการซื้อหวยใต้ดินเป็นจำนวนมากกว่าคนที่มีรายได้สูง ทั้งนี้ก็อาจมีการติดหนี้ค่าซื้อหวยใต้ดินกับเจ้ามือหวยใต้ดิน โดยกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยหวังว่าจะถูกรางวัลกับเจ้ามือหวยใต้ดิน เพื่อได้รับเงินรางวัลที่มีมูลค่าที่สูงทำให้ตนเองมีฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ถึงแม้ว่าบ่อยครั้งการเสี่ยงโชคนั้นจะไม่นำมาซึ่งความสมหวังให้แก่กลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยก็ตาม แต่ผู้ที่มีโอกาสเสี่ยงและมีความหวังก็มีความสุข และรู้สึกว่าจะสมควรได้เปิดโอกาสให้แก่เขาที่จะก้าวพ้นจากความยากจน และสามารถเปลี่ยนกลายมาเป็นฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี หากตนเองสามารถถูกหวย และหากโอกาสในการเสี่ยงโชคจากการซื้อหวยใต้ดินของกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยไม่สมหวังและยังยากจนเหมือนเดิม คนเหล่านี้ก็จะมองว่าเป็นเพราะตนเองดวงไม่ดีไม่มีโชคชะตา ฟ้าลิขิตชีวิตตนเองต้องเกิดมาด้อยกว่าคนอื่น

ผลงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมกับสัดส่วนของเงินที่ใช้จ่ายในการซื้อหวยใต้ดิน พร้อมทั้งมุ่งหาคำอธิบายในกรณี ที่พบหรือไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่สำคัญของการศึกษารั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเชิงสถิติระหว่างคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม กับ พฤติกรรมการเล่นหอยไต้ดินของประชาชน

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการสุ่มเลือกประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในเชิงสถิติระหว่างคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมการเล่นหอยไต้ดินของประชาชน

ข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ในทั้ง 7 ภูมิภาค อันได้แก่ ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยใช้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 7,900 กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นหอยไต้ดิน วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปใช้สมการถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) และใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย พบว่า ในภาพรวมประชากรไทยมีการซื้อหอยไต้ดินเป็นสัดส่วนที่สูงคือร้อยละ 60.7 ของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปจะเคยซื้อหอยไต้ดิน และร้อยละ 23.4 จะเป็นผู้ที่ซื้อหอยไต้ดินทุกงวดหรือเป็นประจำ

เมื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ในเชิงสถิติระหว่างคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมกับพฤติกรรมการเล่นหอยไต้ดินของประชาชน ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) ตัวเลขในตารางที่ 1 ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจน และมีนัยสำคัญทางสถิติว่า ประชาชนในภาคอีสานและภาคเหนือจะมีพฤติกรรมการเล่นหอยไต้ดินสูงกว่าประชาชนในภาคกลางและภาคใต้

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการเล่นหอยไต้ดินโดยทำการเปรียบเทียบระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย พบว่า เพศหญิงนิยมซื้อหอยไต้ดินมากกว่าเพศชาย แต่หากมองในด้านสถานภาพสมรส พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสจะมีการซื้อหอยไต้ดินมากกว่าผู้ที่โสด หรือหย่าร้าง ผลจากการสำรวจยังพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาจะซื้อหอยไต้ดินมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษา และเมื่อพิจารณาถึงอาชีพ พบว่า ประชาชนที่เป็นข้าราชการจะมีการซื้อหอยไต้ดินน้อยกว่าผู้ประกอบการอาชีพอื่น และเมื่อวิเคราะห์ตามระดับรายได้ จะพบว่า ประชาชนที่มี

รายได้น้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือน จะมีการเล่นหวยใต้ดินมากกว่าประชาชนที่มีรายได้สูงกว่า 20,000 บาทต่อเดือน และหากพิจารณาด้านเขตที่อยู่อาศัย พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมือง จะมีพฤติกรรมการเล่นหวยใต้ดินไม่แตกต่างไปจากประชาชนที่อาศัยในเขตชนบท ในขณะที่คนที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปี และคนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะไม่มีความแตกต่างกันทางด้านพฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การวิเคราะห์ที่กล่าวมาข้างต้น ดำเนินการใช้พฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินเป็นตัวแปรตาม การวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไปจะใช้เงินที่ใช้ในการซื้อหวยใต้ดินมาคำนวณเปรียบเทียบกับเป็นสัดส่วน หรือเป็นร้อยละเท่าใดของรายได้มาเป็นตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แสดงไว้ในตารางที่ 2 ตัวเลขในตารางนี้ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับตัวเลขในตารางที่ 1 ได้ข้อค้นพบว่า ในขณะที่เพศหญิง นิยมหรือมีโอกาสที่จะซื้อหวยใต้ดินมากกว่าเพศชาย แต่เมื่อนำเอาตัวเงินที่ใช้ในการซื้อหวยใต้ดิน มาวิเคราะห์เป็นสัดส่วนของรายได้ พบว่า ทั้งสองเพศไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการใช้จ่ายสัดส่วนของเงินรายได้เพื่อซื้อหวยใต้ดิน

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ในขณะที่ผู้สูงอายุและผู้ที่ยังอยู่ในวัยแรงงานต่างก็นิยมที่จะซื้อหวยใต้ดิน และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังที่ได้แสดงให้เห็นในตารางที่ 1 แต่ตัวเลขในตารางที่ 2 ให้พบข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ ผู้สูงอายุซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปมีรายได้ที่เป็นตัวเงินเฉลี่ยต่ำกว่าผู้อยู่ในวัยแรงงาน แต่กลับพบว่าได้ใช้เงินเป็นสัดส่วนของรายได้ที่สูงกว่าสัดส่วนของรายได้ของผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เรายังได้พบว่า ในทำนองเดียวกันคือ ทั้งคนที่อยู่กับคู่สมรส และผู้ที่เป็นหม้าย หรือหย่าร้าง ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อหวยใต้ดิน ซึ่งตรงกันข้ามกับตัวเลขเดิมในตารางที่ 1 ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่ยังอยู่กับคู่สมรสและต้องรับผิดชอบ ทางด้านการหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว มักจะนิยมที่จะซื้อหวยใต้ดินมากกว่าผู้ที่เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง

ตารางที่ 1 แสดงผลจากการวิเคราะห์พฤติกรรมการเล่นหวยใต้ดินโดยใช้สมการถดถอยโลจิสติก

ตัวแปร (Variable)	ค่า สัมประสิทธิ์ (Wald)	Exponential ของ ค่า สัมประสิทธิ์	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.E.)	คำอธิบายตัวแปร
เพศ	-0.248* (16.391)	0.780	0.061	เพศของกลุ่มตัวอย่าง (ชาย = 1, หญิง = 0)
อายุ	-0.091 (0.867)	0.913	0.913	อายุของกลุ่มตัวอย่าง (อายุ 60 ปีขึ้นไป = 1, ต่ำกว่าอายุ 60 ปี = 0)

ตัวแปร (Variable)	ค่า สัมประสิทธิ์ (Wald)	Exponential ของ ค่า สัมประสิทธิ์	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.E.)	คำอธิบายตัวแปร
สถานภาพ	0.0359* (27.781)	1.431	0.068	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง (สมรส = 1 , โสด/หย่า = 0)
ระดับ การศึกษา	-0.657* (110.278)	0.518	0.063	ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง (สูงกว่ามัธยมศึกษา = 1 , ต่ำกว่า มัธยมศึกษา = 0)
อาชีพ	-0.192* (5.658)	0.825	0.081	อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง (ข้าราชการ = 1, อาชีพอื่นๆ = 0)
รายได้	-0.135* (2.259)	0.874	0.090	รายได้ของกลุ่มตัวอย่าง (รายได้สูงกว่า 20,000 บาทต่อเดือน = 1, รายได้ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อเดือน = 0)
เขตที่อยู่อาศัย	-0.067 (0.836)	0.935	0.073	เขตที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง (ชนบท = 1, ในเมือง = 0)
ภูมิภาค	0.693* (124.276)	1.999	0.062	ภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่าง (ภาคเหนือและภาคอีสาน = 1, ภาคอื่น ๆ = 0)

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาทางด้านระดับการศึกษาเราได้พบเช่นกันว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาและต่ำกว่ามัธยมศึกษา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการใช้สัดส่วนของเงินรายได้เพื่อนำไปซื้อหวยใต้ดิน แต่เมื่อพิจารณาด้านอาชีพ พบว่า ประชาชนที่เป็นข้าราชการได้ใช้จ่ายเงินเพื่อการซื้อหวยใต้ดินเป็นสัดส่วน หรือร้อยละของรายได้ที่สูงกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่เดียวกันหากพิจารณาด้านรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือน จะมีการใช้เงินเพื่อซื้อหวยใต้ดินเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าประชาชนที่มีรายได้ 20,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป

เมื่อวิเคราะห์ทางด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งจำแนกเป็นพื้นที่เขตเมืองและเขตชนบท เราไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทางด้านการใช้สัดส่วนของเงินรายได้เพื่อไปซื้อหวยใต้ดินระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองและในชนบท แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายภาค จะพบว่า ประชาชน

ในภาคอีสานและภาคเหนือ มีเพียงแต่มีพฤติกรรมในการซื้อหวยใต้ดินสูงกว่าภาคอื่น แต่ยังสามารถใช้เงินเพื่อการซื้อหวยใต้ดินในสัดส่วนที่สูงกว่าประชาชน ในภาคกลางและภาคใต้ อีกด้วย

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้น (Ordinary Least Square Regression)

ตัวแปร (Variable)	ค่าสัมประสิทธิ์ (t-value)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.E.)	คำอธิบายตัวแปร
เพศ	0.007 (1.299)	0.005	เพศของกลุ่มตัวอย่าง (ชาย = 1, หญิง = 0)
อายุ	0.025** (2.884)	0.009	อายุของกลุ่มตัวอย่าง (อายุ 60 ปีขึ้นไป = 1 ,ต่ำกว่าอายุ 60 ปี = 0)
สถานภาพสมรส	-0.001 (-0.150)	0.006	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง (สมรส = 1 , โสด/หย่า = 0)
ระดับการศึกษา	-0.009 (-1.455)	0.006	ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง (สูงกว่ามัธยมศึกษา = 1 , ต่ำกว่า มัธยมศึกษา = 0)
อาชีพ	0.021** (2.869)	0.007	อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง (ข้าราชการ = 1, อาชีพอื่น ๆ = 0)
รายได้	-0.026** (-3.192)	0.008	รายได้ของกลุ่มตัวอย่าง (รายได้สูงกว่า 20,000 บาทต่อเดือน = 1, รายได้ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อเดือน = 0)
เขตที่อยู่อาศัย	0.002 (0.325)	0.006	เขตที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง (ชนบท = 1, ในเมือง = 0)
ภูมิภาค	0.019** (3.563)	0.005	ภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่าง (ภาคเหนือและภาคอีสาน = 1, ภาคอื่น ๆ = 0)
Constant	0.029** (2.685)	0.011	

หมายเหตุ (1) * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับค่าความเชื่อมั่น 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับค่าความเชื่อมั่น 0.01

(2) ตัวแปรตามคือ จำนวนเงินที่ใช้เล่นหวยใต้ดินที่คิดเป็นสัดส่วนของรายได้ต่อเดือน

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลจากการสำรวจตัวอย่างประชากรจากทั่วประเทศที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปจำนวน 7,900 คน ที่ถูกสุ่มมาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) เมื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ พบว่า ร้อยละ 60.7 ของกลุ่มตัวอย่าง เคยซื้อหวยใต้ดินอย่างน้อย 1 งวดในรอบปีที่ผ่านมา และร้อยละ 23.4 ซื้อหวยใต้ดินเป็นประจำทุกงวด ประชาชนในภาคอีสานจะมีการเล่นหวยใต้ดินมากที่สุดในประเทศไทย รองลงมาคือภาคเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ตามลำดับ จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติก โดยการนำเอาภาคเหนือและภาคอีสานมารวมกันเป็นพื้นที่เดียวกัน ทำให้ได้ข้อมูลสรุปที่เด่นชัดว่า คนในภาคอีสานและภาคเหนือมีการเล่นหวยใต้ดินมากกว่าคนในภาคกลางและภาคใต้

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการเล่นหวยใต้ดินตามตัวแปรด้านประชากร สังคม และเศรษฐกิจ พบว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมเล่นหวยใต้ดินมากกว่าเพศชาย ในขณะที่คนที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปี และคนที่มีความรู้ 60 ปีขึ้นไป จะมีการเล่นหวยใต้ดินที่ไม่แตกต่างกันนัก แต่หากมองในด้านสถานภาพสมรส พบว่า ผู้ที่สมรสแล้วและยังอยู่กับคู่สมรสจะมีการเล่นหวยใต้ดินมากกว่าผู้ที่โสดหรือหย่าร้าง ในการสำรวจครั้งนี้ยังได้พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาจะมีการเล่นหวยใต้ดินมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษา และเมื่อพิจารณาถึงอาชีพและรายได้ เราได้พบว่าข้าราชการมีการเล่นหวยใต้ดินน้อยกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น และประชาชนที่มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือน จะมีการเล่นหวยใต้ดินมากกว่าผู้ที่มีรายได้สูงกว่า 20,000 บาทต่อเดือน แต่เมื่อพิจารณาด้านเขตที่อยู่อาศัย พบว่า ประชาชนทั้งที่อาศัยอยู่ในเมืองและที่อาศัยอยู่ในชนบทจะมีการเล่นหวยใต้ดินสูงและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อวิเคราะห์โดยใช้สัดส่วนของเงินที่ใช้ในการซื้อหวยใต้ดินเป็นตัวแปรตาม พบว่า ประชาชนที่เป็นเพศหญิงใช้เงินในการซื้อหวยใต้ดินเป็นสัดส่วนของรายได้ที่สูงกว่าเพศชาย ในขณะที่ประชาชนที่มีอายุสูงกว่า 60 ปีขึ้นไป ได้ใช้สัดส่วนของเงินรายได้เพื่อซื้อหวยใต้ดินสูงกว่าประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปี และเมื่อพิจารณาด้านอาชีพ พบว่า ประชาชนที่เป็นข้าราชการได้ใช้สัดส่วนของเงินรายได้ไปเพื่อซื้อหวยใต้ดินสูงกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ แต่หากพิจารณาด้านรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือน จะมีสัดส่วนของเงินที่ใช้ในการซื้อหวยใต้ดินสูงกว่าประชาชนที่มีรายได้ 20,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

รายงานวิจัยฉบับนี้สะท้อนให้เห็นว่า ตัวแปรทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรสามารถอธิบายพฤติกรรมการเล่นหวยใต้ดินได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีต เช่น ผลงานวิจัยของสินีนาฏ ธรรมณี (2547) ที่พบว่า ผู้ซื้อหวยบนดินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และได้พบว่าผู้ซื้อหวยบนดินส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีประสบการณ์ในการซื้อหวยใต้ดินมาก่อน ในขณะที่งานวิจัยชิ้นนี้พบว่า คนมีอายุต่ำกว่า 60 ปี

และคนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการเล่นหวยใต้ดินที่ไม่แตกต่างกันนัก แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยของ เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์ (2549) ได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่นิยมเล่นหวยใต้ดินส่วนใหญ่เป็นคนที่มียู่มากกว่า 50 ปีขึ้นไป รวมทั้งเป็นกลุ่มที่รายได้น้อย และมีอาชีพรับจ้าง แต่ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ คนที่มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือน จะมีพฤติกรรมการเล่นหวยใต้ดินมากกว่าคนที่มียู่มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน และคนที่มียู่มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน ยังได้ใช้เงินในการซื้อหวยใต้ดินเป็นจำนวนมากกว่าคนที่มียู่มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน เพราะเหตุผลว่า กลุ่มคนเหล่านี้มองว่าการเล่นหวยใต้ดินจะเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้พวกเขามีโอกาสที่จะก้าวพ้น ความยากจน หรืออย่างน้อยก็เป็นความหวังว่าหากถูกรางวัล ตนเองจะมีเงินที่จะพอใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิต ให้มีความสุข หรือมีชีวิตที่สมบูรณ์กว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธารา มีบุญ (2546) และผลงานวิจัยของ ตรึงใจ สุขสิริเสรีกุล (2538) ที่ พบว่า ผู้ที่ซื้อหวยใต้ดินส่วนใหญ่ซื้อเพราะต้องการสร้างความหวังให้แก่ชีวิต การเล่นหวยใต้ดินจึงเป็นความหวังของคนจนที่หาเช้ากินค่ำ หรือผู้ที่มีรายได้น้อย บุคคลเหล่านี้ล้วนแล้วแต่หวังว่า ตนเองจะได้มีโอกาสจะมีเงินเป็นกอบเป็นกำได้ ดังนั้นคนเหล่านี้จะใช้วิธีซื้อหวยใต้ดิน เพราะถ้ามีโชคและถูกหวยใต้ดิน ก็อาจมีเงินพอใช้จ่ายระยะหนึ่ง ดังนั้นหวยใต้ดิน จึงเป็นความหวังของคนจนที่จะมีชีวิตอยู่ได้อย่าง ไม่สิ้นหวัง

ผลงานวิจัยชิ้นนี้ และผลการวิจัยต่าง ๆ ในอดีต ล้วนแล้วแต่ยืนยันว่า ธุรกิจหวยใต้ดินเกิดขึ้นบนความต้องการของคนยากจนจำนวนมาก ที่ต้องการเสี่ยงโชคเพื่อหวังที่จะร่ำรวย หรือมีชีวิตที่สมบูรณ์ขึ้น ปัจจุบันธุรกิจหวยใต้ดินได้ตอบสนองเป้าหมายทางเศรษฐกิจของคนกลุ่มหนึ่งที่เป็นเจ้ามือหวยใต้ดิน และเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางสังคม ข้อมูลจากการสำรวจครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า คนที่มีรายได้น้อยหรือคนที่มิฐานะยากจน ซึ่งส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในภาคอีสานและในภาคเหนือของประเทศไทยมีพฤติกรรมการเล่นหวยใต้ดินและใช้เงินเพื่อซื้อหวยใต้ดินมากกว่าคนที่ฐานะดีหรือร่ำรวยและคนในภาคอื่น ซึ่งหมายความว่า เม็ดเงินจำนวนมหาศาลที่เกิดจากธุรกิจหวยใต้ดินหรือที่อยู่นอกระบบได้มาจากคนยากจนเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อภาครัฐ เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางในการนำเงินที่อยู่นอกระบบที่มาจากการเสี่ยงโชคโดยการเล่นหวยใต้ดินของคนยากจน กลับไปใช้ในโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาล เพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสในสังคมสามารถกลับมาพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องหวังเงินรางวัลจากการถูกหวยใต้ดินมาเป็นแนวทางในการดำรงชีพอยู่อย่างที่เป็นอยู่

ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังต่อไปนี้ 1) รัฐบาลควรดำเนินการจัดการธุรกิจนำหวยใต้ดินให้ขึ้นมาอยู่บนดิน หรือดำเนินการเปลี่ยนให้เป็นหวยออนไลน์ เพื่อรัฐบาลจะได้นำเงินจากนอกระบบเข้ามาสู่ในระบบอย่างถูกกฎหมาย และรัฐบาลเงินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์โดยผ่านโครงการของรัฐเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษา และการขยายโอกาสทางการศึกษาของประเทศไทย แต่การแก้ปัญหานี้

เป็นเพียงการแก้ปัญหาบางส่วน เพราะเป็นแก้ปัญหาเฉพาะผู้ขายหรือผู้จำหน่าย แต่ยังมีได้แก้ปัญหาด้านผู้ซื้อ โดยเฉพาะผู้ที่มีรายได้น้อยที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศจึงจำเป็นต้องมีข้อเสนอแนะที่แก้ปัญหาจากทางด้านอุปสงค์ กล่าวคือ 2) หากรัฐไม่สามารถหรือไม่มีนโยบาย แนวโน้มที่จะนำหอยไต้หวันให้ขึ้นมายู่บนดิน รัฐบาลควรมีนโยบายในการปลูกจิตสำนึกขั้นพื้นฐานในระดับครอบครัว ปราบปรามผู้มีอิทธิพลอย่างจริงจัง และทำการรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมและศีลธรรมเพื่อให้ประชาชน ลด ละ เลิกการเล่นหอยไต้หวัน

เอกสารอ้างอิง

- เด่นเดือน เหลืองแข็ง. (2538). *บทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในการสนับสนุนวัฒนธรรมการเลี้ยงชีพด้วยตัวเลข* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตรึงใจ สุขศิริเสีกุล. (2538). *หอยเถื่อน: ธุรกิจไต้หวันเกือบแสนล้านบาท...ดาบสองคมต่อสังคมไทย*. กระเสืศศิษฐ์. 48 (พฤศจิกายน), 1-18.
- ธารา มีบุญ. (2546). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเล่นการพนันหอยเถื่อนในกรุงเทพมหานคร* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวนน้อย ตรีรัตน์, และคณะ. (2543). *หอย ช่อง บ่อนยาบ้า (เศรษฐกิจนอกกฎหมาย กับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย)*. เชียงใหม่: ตรัสวิน (ซินเวอร์บุคส์).
- พีรสิทธิ์ คำวนศิลป์ ศุภวัฒนากร วงศ์ธนาสุ และธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา. (2557). *สถานการณ์การเลี้ยงชีพของคนไทย: การวิเคราะห์ทางเลือกเชิงนโยบายสังคม*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.
- ศุภเจตน์ จันทรสาสน์. (2551). *เศรษฐศาสตร์เพื่อชีวิตประจำวัน*. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศุภศักดิ์ ตระการรัตนกุล. (2540). *การเสนอเนื้อหาเรื่องฟุตบอลต่างประเทศในหนังสือพิมพ์กีฬา กับปัญหาการพนัน*. สารนิพนธ์วารสารศาสตรบัณฑิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554). *รายงานการศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท.).
- สินีนาง ธรรมณี. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อหอยบนดินของประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่*. รายงานการค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์ นวนน้อย ตรีรัตน์ และยงยุทธ ไชยพงศ์. (2546). *เศรษฐกิจการพนันทางเลือกเชิงนโยบาย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.
- เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์. (2549). *หอยไต้หวัน-หอยบนดิน: พฤติกรรมการบริโภคของคนไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น. (2541, 16 กันยายน). หวยเถื่อน: ธุรกิจใต้ดินมูลค่าแสนล้านบาท ดาบสองคม
ต่อสังคมไทย. เดอะเนชั่น, น. 41.

อนงก นาวิกมูล. (2531). แรกกี้ในสยาม. กรุงเทพฯ: แสงแดด.